

Leto XII.

Številka 3.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika:

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1896.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Vladimir Pappafava</i> : Beležništvo na Grškem	65
2. <i>Dr. Rupert Bežek</i> : Jeli se opraviči izpolnitev dolžne obveze, to je plačilo nadomestujoča sodna položitev napravljena po §-u 1425. o. d. z. le s posebno opravičevalno tožbo, ali tožbo sploh? Jeli ne zadostuje izjava upnikova narejena pri razpravi pred sodiščem, odredjenej na upnikovo ali dolžnikovo prošnjo	72
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) V razsojo o izvršilu razsodil unanjih sodnih oblastev (torej tudi razsodila, katero je izdalo unanje trgovinsko, pomorsko ali rudarsko sodišče) poklicani so v zmislu §-a 70. pravilnika civilne sodne oblasti samo sodni dvor prve instancije kot taki in izključujejo torej trgovinska, rudarska in pomorska sodišča . . .	80
b) Določitev prave meje med deloma deljene parcele zahtevati se sme tudi po preteku treh let tožbenim potom, ako se je določno dogovorila površina delov. Vgovor po §-u 1487. obč. drž. zak. v tem slučaju ni umesten	83
c) Ako se kupnina ni plačala takoj pri izročitvi kupljene stvari ter potem kupec trdi, da se je kup dogovoril samo na poskušnjo (§ 1080. obč. drž. zak.) ni on dolžan dokazati te svoje trditve, temveč mora prodajalec dokazati, da se je kup dogovoril nepogojno	88
4. Iz upravne prakse:	
V političnih kazenskih zadevah ni dopuščen rekurz proti odločbi, s katero je bila odklonjena prošnja za izpregledanje kazni	91
5. Književna poročila	92
6. Razne vesti	92
7. Pregled pravosodstva	95

Beležništvo na Grškem.

Spisal dr. Vladimir Pappafava.

Grška je svoje beležniške zakone dobila še le po oslobitvi od turškega jarma in po ustanovitvi kot avtonomna država.

Prve naredbe v pogledu beležništva izdale so se še pod regentstvom predsednika Kapodistrijsa z ukazom z dne 11. (23.) februarja 1830. l. Pravila, nahajajoča se v njem, pa niso ostala dlje v veljavi, kakor štiri leta ter so je odpravila in zamenila ona ustanovljena v sodni organizaciji z dne 21. januarja 1834. l.

V ukazu Kapodistrijsa imenujejo se beležniki z grškim izrazom, kateri bi v prevodu značil „dajalci sveta“ ali „svetniki“. V novem zakonu nasprotno imajo ime, katero bi se glasil v doslovnem prevodu „overovatelji pisem in pogodeb.“

Pravila o beležništvu niso v Grški ustanovljena v poseben zakon, kakor pri nas v Avstriji, ampak zavzemajo poseben oddelek v sodni organizaciji z dne 21. januarja 1834. l., ker se tam beležništvo zmatra kot skladni del sodne uprave. Celo več, beležniki dolžni so pri sestavljanju svojih pisem rabiti isti papir z zelenim pečatom, kakor je predpisan za sodne spise in za sodno osobje, med tem, ko je ostalim uradnikom zabranjeno rabiti tak papir.

Sedmo poglavje sodne organizacije, z napisom „o beležnikih“, ima v 38 členih (166—213) glavna določila v pogledu beležništva, ali jih zopet ne navaja vseh, ampak mnoga teh določil je raztresenih po redu o civilnem postopanju, po trgovinskem zakoniku in po drugih zakonih.

Beležniki so — po definiciji, katero nam dajo preje omenjeni zakoni — oni javni uradniki, kateri so poklicani v to, 1. da sklepajo vsakovrstne pogodbe in druga pisma, tičoča se izrazovanja volje, katera ali stranke žele, ali katerim morajo v

zmislu zakona podati značaj javne listine; dalje da izdajajo odpravke teh pisem in da overovljujejo zasebne listine; 2. da opravljajo vse druge pravne operacije, katere so po zakonu pridržane beležnikom, in posebno da sestavljajo overovljene inventare, da poslujejo kot poverjeniki na javnih dražbah, da pritiskajo pečate, kader gre za kakega odsotnega interesenta.

Lastnosti, katere se zahteva za pridobljenje beležniškega mesta (člen 170.), so sledeče:

1. grško državljanstvo;
2. da je dotičnik završil 25. leto svoje starosti;
3. da je z dobrim uspehom napravil beležniški izpit;
4. da je najmanj jedno leto bil v praksi pri kakem beležniku.

Vrh tega dokazati mora kandidat za beležniško mesto, da je vpisan v vojaške imenike.

Izpit napravlja se deloma ustno, deloma pismeno in sicer pred določeno stalno izpitno komisijo, katera sestoji iz predsednika, državnega pravdnika in treh sodnikov provincijalnega sodišča, v kojega področji se nahaja izprazneno beležniško mesto.

Kandidati izprašujejo se o obćih načelih prava, o dolžnostih, naloženih beležnikom, o njihovem delokrogu (kompetenci), o doloćilih gledé sestavljanja oporok in o zakonih, tićočih se odredbin in kolkovnin.

Na podlagi izida izpita izdaja pravosodno ministerstvo kandidatu izprićevalo s klasifikacijo „izvrstno“ ali „dobro“.

Advokati in mirovni sodniki oprošćeni so beležniškega izpita temeljem zakona z dne 6. junija 1874.

Izključene so od izvrševanja beležniškega posla vse one osebe, katere so po pravomoćni sodbi krive spoznane sploh kakega zloćina in doloćenih, izrećno v zakonu navedenih pregreškov.

Uradovanje beležnikovo omejeno je samo na podroćje onega sodišća, pri katerem je njegov sedež

Kader bi kak beležnik sestavil kak spis izven svojega podroćja, bil bi ta spis nićen, in beležnik zapadel bi globi 10 do 100 dram (4 do 40 gld.) ali bi bil kaznovan z odstavljenjem od službe za čas od 14 dnij do šest mesecev.

V vsakem sodnem področji ima biti ustanovljeno vsaj po jedno beležniško mesto. Vender more biti v večjih mestih in trgih ustanovljeno tudi po nekoliko, in jih je posebno v Atenah 30, na Krfu 21, na Zanti 15, v Syri 9, v Patrasu 7. Na Grškem sploh je vsega 300 beležnikov.

Določitev števila in nakazovanje mesta bilo je iz prva poverjeno vladi. Poznejši zakon določuje pa, da se morejo nova beležniška mesta ustanoviti samo na temeljito obrazložen predlog pristojnega sodnega dvora prve stopinje.

Beležniki imenujejo se, kakor vsi drugi sodni uradniki, s kraljevim ukazom na predlog pravosodnega ministra (člen 169.). Imenovanje razglasuje se v državnem listu za zakone in naredbe.

Predno prevzame beležnik svojo službo, položiti mora prasego in na to mora položiti varščino v znesku, kateri določuje provincijalno sodišče na predlog državnega pravdnika. Vender varščina ne more biti manja, kakor 200 dram (80 gld.) in ne višja kakor 500 dram (200 gld.).

Obstati pa more varščina iz gotovine, v papirni vrednosti in v hipotekah, izključeno pa tudi ni varno in primerno jamstvo.

Beležnik prebivati mora v področji svojega uradniškega sedeža in se niti ne more z njega oddaljiti, bodisi tudi samo za nekoliko časa, brez pristojnega dovoljenja pod pretnjo disciplinarne kazni. Dopust do 14 dnij odsotnosti dovoliti more beležniku predsednik provincijalnega sodišča dogovorno z državnim pravdnikom. Daljši dopust odsotnosti pooblaščen je dovoliti samo pravosodni minister.

Za veljavnost beležniškega pisma je neobhodno potrebno, da je sestavljeno prisostovanjem dveh beležnikov ali jednega beležnika in dveh svedokov.

Za sestavo oporoke ali družega izraza poslednje volje potrebno je vender prisostovanje še več svedokov in posebno za javne oporoke zahteva se, da so prisotni trije svedoki in, kader bi oporočitelj ne znal pisati, štirje. Ako je oporočitelj gluh in ne zna pisati, ali ako je slep, treba je, da je spis podpisan po dvojnem številu svedokov.

Beležnik mora svedoke na oporoki zapriseči, da bodo za oporočiteljevega življenja varovali tajnost o vsebini oporoke.

Ako so pri sestavi javne oporoke prisostovale tudi še druge osebe razven beležnika in oporočnih svedokov, je spis ničen in beležnik more se odstaviti od službe.

Pri sestavljanji oporoke je beležnik po zakonu zavezan, da opozori oporočitelja, da je v njegovi oblasti, da z nečem razpoloži na korist dobrotvornih zavodov, in ga poleg tega vpraša, če je voljan, da jim kaj zapusti.

Ako kdo zaprto oporoko izroči beležniku v shranjevanje, zgoditi se mora to pred tremi svedoki. Beležnik zavezan je, da opetovano vpraša oporočitelja, če jo je svojeručno napisal in podpisal, in ga ob enem opomni, da bi bila v protivnem slučaju oporoaka neveljavna. O izvršeni izročitvi sestaviti se mora spis, na katerem se morajo svedoki podpisati, kateri morajo svoj podpis dati tudi na ovoj, v kateri je oporoaka zavita.

Pri sestavljanji kupne pogodbe o nepremičninah mora beležnik strankam razložiti odnosne določbe zakona o zemljiških knjigah in mora v samo listino postaviti opombo, da se je vršila ta razlaga.

Svedoki biti morajo, razven da morajo imeti vse lastnosti, katere so predpisane sploh od vseh zakonodajstev evropskih držav, grški državljani in polnoletni.

Svedoki za čin podpisavati morajo znati svoje ime, med tem ko morajo oporočni svedoki vrh tega znati tudi brati in pisati.

K oporokam kristjanov pripuščevati se smejo kot svedoki samo kristjani.

Razen svedokov za čin pozna grški beležniški zakon tudi takozvane svedoke istosti, gledé kojih pa odreja manj razlogov izključenja in nepripustljivosti, nego gledé prvih.

Vsak beležniški spis obsegati mora običajne opombe, katere predpisujejo v obče vsa ostala zakonodajstva, gledé imena, predimena in stanovališča beležnika, strank, mesta itd. Posebnost se opaža v tem, da je beležnik pri sklepanji javnih oporok, zavezan, da v odnosnem spisu naznači ime in predime in interes osebe, katera ga je pozvala, da gre k oporočitelju.

Grški zakon ne pozna slučaja posredovanja po tolmaču, kader bi jedna ali druga stranka ne razumela deželnega jezika.

Vender misliti se mora, držeč se občih načel pravoznanstva, da je tako posredovanje dopustno.

Datum, nahajajoč se na zasebni listini, postane verodostojen in potrjen po samem dodatku beležnikovem „vidi“. Da je ta „vidi“ veljaven, zapisati ga mora beležnik svojeročno na listino, da zabeleži, katerega dne ga je zapisal, in da se pod njim podpiše z dvema pričama ter da udari na vse to svoj pečat.

Pri sestavljanji pisem zavezan je beležnik, da pouči stranke o posledicah in važnosti dovoljenih pravic in sprejetih obvez.

Beležniška pisma pisana morajo biti na kolekovani papir (to je na papir, na kateri je udarjen kolek).

Ako se pri sestavljanji pisem ne uporablja predpisani papir, pismo samo radi tega ne izgubi svoje veljavnosti, beležnik se pa obsodi, da plača zakonito kolkovnino in še petkrat toliko kot globo, a vrh tega nima pravice, da zahteva od strank kake odškodnine razun proste pristojbine za prvo kolkovnino. Jeden del te kolkovnine in to uprav četrtina (nekdanj jemala se je polovica) pripada beležniku v ime in mesto honorara. Ako pa kolkovna pristojbina znaša več kakor 100 frankov, pripada beležniku od vsake svote nad tem zneskom samo dva od sto.

Vsako beležniško pismo, katero je sestavljeno po propisih zakona, uživa popolno verodostojnost za vse ono, kar je v njem, in kader bi bilo preskrbljeno z izvršilno klavzulo, postane pravokrepno za takojšno izvršilo v celem področji države. Vender se izvršilo ustavi in listina izgubi svojo popolno dokazno moč, ako bi se proti njej naperil vgovor ponaredbe v zmislu propisov civilnopravnega in kazenskopravnega reda (čl. 191.).

Ta zakonska določba je kriva, da se v Grški pravde izvanredno otežujejo.

In res, dovolj je, da ena ali druga stranka vgovarja avtentičnosti listine, in takoj se ustavi ali zavrne izvršilo ter se takoj povzroči odnosno postopanje radi ponaredbe (lažnjivosti) listine. Na ta način, čeravno stranka nima nobenega dokaza, temveč je overjena o nevtemeljenosti in lažnjivosti svojega vgovora in vsled tega o neizogibno nepovoljnem izidu pravde, doseže vkljub temu, ako naperi tak vgovor, svoj namen, da se otme izvršilu in zadobi nekaj več časa.

Vsak beležnik zavezan je pod pretnjo odstave od službe ali globe, da hrani pri sebi izvornike pisem, katera je on sestavil, kakor tudi listin, katere so mu izročile stranke v hrambo.

Izjema od tega pravila dovoljena je samo tedaj, kader bi se s sodnim odlokom naložilo beležniku, da izroči kako listino. Ali v tem slučaju mora se, predno se izvornik iz arhiva izroči, napraviti točen prepis, kateri se, potem ko so ga podpisali in vidimovali beležnik, predsednik in državni pravdnik predstojnega sodišča prve instancije, shrani kot izvornik pri beležniku dotlej, da se ne vrne sam original (čl. 192.).

Vsak beležnik ima pravico in dolžnost, da izdaja odpravke izvornih pisem, katera je sam sestavil, kakor tudi listin, katere so se mu izročile v shrambo in katere so v njegovi posesti.

Zakon razlikuje dvoje vrst odpravkov, namreč prosti in oni, kateri postane izvršen.

Poslednji izdaja se, podobno sodnim razsodbam, v obliki predpisani v civilnopravdnem redu. Ta izvršilna oblika obstoji v tem, da se izpisek (odpravek) izdaja v imenu kraljevem in da se koncem dostavlja klavzula, katera vsebuje nalog na vse uradnike in sodne slugе ter jednako na vse organe javne sile, da jo takoj izvedejo (čl. 857. civilnopravnega reda).

Beležnik pooblaščen je, da izda vsakemu interesentu samo po eden eksemplar takega odpravka (čl. 196.). Samo po nalogu predsednika predstojnega sodišča prve instancije more izdati eni in isti osebi drugi odpravek, opravljen z izvršilno klavzulo; ali v tem slučaju zavezan je, da priloži sodni nalog izvorni listini, katera se nahaja v njegovih spisih (čl. 197.).

Vsaki odpravek, kateri izda kak beležnik, mora imeti uradni pečat istega beležnika in biti overovljen od predsednika predstojnega sodišča prve instancije. Kjer bi to manjkalo, zapade beležnik disciplinarni kazni (čl. 199.).

Originalna pisma in iskalnike zavezan je beležnik hraniti, dokler je on na čelu urada.

Kader bi se beležniško mesto odpravilo, ali drugemu beležniku poverilo, mora se arhiv odstopajočega beležnika izročiti njegovemu nasledniku, ali kader ga ne bi bilo, drugemu beležniku istega sodnega področja.

Kader bi pa v tem področji ne bilo drugih beležnikov, izvršiti se mora izročitev na roke odnosnega sodnika.

Po smrti beležnikovi mora se njegov arhiv zapečatiti od predstojnega sodnika, dokler sodišče prve instance ne odredi, da se izroči drugemu beležniku istega sodnega področja.

Kader bi v istem sodnem področji ne bilo drugega beležnika, izvrši se predaja arhiva na roke odnosnega sodnika.

Kader beležnik radi dolge in težke bolezni ne bi bil v stanju, da sam sestavlja beležniška pisma, niti da izdaja odpravke, je vsaki interesent pooblaščen, da se s pismeno prošnjo obrne do predsednika predstojnega sodišča prve instancije, zahtevajoč, da se drugemu beležniku ali sodniku poveri nalog, da začasno namestuje bolnega beležnika.

V takem slučaju ostane arhiv na svojem mestu, a beležniške pristojbine gredo deloma na korist obolelega beležnika, deloma na korist njegovega namestnika (odlok z dne 21. marca 1836. 1.).

Kader bi se pokazala potrebna odstava kakega beležnika od službe in kader bi le-ta morala trajati nad mesec dnij, imenuje se jednako namestnik, kateri v ostalem na svojo korist pobira vse beležniške pristojbine za pisma, sestavljena po njem.

Pri izročitvi arhiva drugemu beležniku ali predstojnemu sodniku, sestaviti je redno zapis vseh izročениh aktov in ta zapis mora se podpisati po prejemniku, kateri na ta način prejem potrjuje.

Jeden izvod tega zapisa poslati se mora državnemu pravdniku, kateri je zavezan, da ga hrani.

Grški zakon pozna sledeče disciplinarne kazni: 1. opomin; 2. globo; 3. odstavo od službe za štirinajst dni do šest mesecev.

Posebna posledica teh disciplinarnih kazni obstoji v tem, da se beležnik, kateri je bil dvakrat tekom jednega leta obsojen radi disciplinarnega pregreška, takoj odpusti iz službe.

Beležnik odpusti se iz službe tudi tedaj, kader je bil po pravomočni razsodbi krivega spoznan zločina ali pregreška, storjenega iz dobičkaželjnosti.

Uvedenje preiskovalnega postopanja proti kakemu beležniku povzroči začasno odstavo od službe.

Beležnik odpusti se dalje iz službe, kader bi se brez dovoljenja oddaljil iz svojega sedeža za več kakor trideset dni, kader bi se pokazal neveščega ali nemarnega v vršenji svojih uradnih dolžnosti, ali kader bi živel nemoralno ali tako, da se ne bi moglo zlagati z dostojanstvom njegovega položaja. Vender, da se more v takih slučajih beležnik odpustiti iz službe, treba, da so čini, katerih se dolži, konstatovani v izvestji državnega pravdnika dotičnega provincijalnega sodišča ter da je istinitost in tehtnost dotičnih činov pripoznana in potrjena od državnega pravdnika pri prizivnem sodišči (zakon z dne 31. decembra 1877. l.).

V Grški ni utrjenega cenika o beležniških pristojbinah. Nagrada plačuje se beležnikom za njihovo strogo uradno poslovanje z onim, kar pripušča država na korist beležnika, kakor smo to preje omenili, ter obstoji iz jednega dela pristojbin (takse in davek), ustanovljenih po zakonu za juridični posel, po kojem se je sestavila listina.

Koncem opomniti moramo, da imajo grški konzularni agenti v inozemstvu vse pravice in vse dolžnosti javnih beležnikov in da so ta njihova svojstva natančno določena in uravnana v konzularnih pogodbah, katere so se sklenile novejše dobe.

Jeli se opraviči izpolnitev dolžne obveze, to je plačilo nadomestujoča sodna položitev napravljena po §-u 1425. o. d. z. le s posebno opravičevalno tožbo, ali tožbo sploh? Jeli ne zadostuje izjava upnikova narejena pri razpravi pred sodiščem, odredjenej na upnikovo ali dolžnikovo prošnjo?

Napominana določba slove:

„Ako se kak dolg ne more plačati radi tega, ker je upnik neznan, neprisoten ali nezadovoljen s tem, kar se mu daje; ali radi družih važnih vzrokov; dano je dolžniku

na voljo, pri sodišču položiti reč, katera se ima dati, ali pa zaprositi sodišče, da poskrbi njeno shranitev, ako se ona temu ne prilega. Sleherno takšno dejstvo, ako se je zgodilo zakonito in upniku naznanilo, odvezuje dolžnika njegove dolžnosti in zvrčača na upnika nevarnost, katera bi se utegnila pripetiti danej reči.“

Sleherno plačilo je izpolnitev dolžne obveze, katera potrebuje kakor sklenitev pogodbe ali dolžne obveze, spora zuma, dogovora, vršečega se mej upnikom in dolžnikom. Položitev naj nadomestuje plačilo, torej treba tudi tu dogovora, jeli se je končala zakonito dolžna obveza ali ne.

Da je potreben ta dogovor, uvidimo iz tega, da sestoji položitev iz dveh dejstev: iz položitve v ožjem zmislu, to je ponudba sprejeta po sodišču, narejena po dolžniku, obrnena proti upniku v svrhu, da jo slednji odobri in s tem zmatra se položitev slična s plačilom.

Položitev po §-u 1425. je torej prav za prav nova pogodba, katere obstanek je osiguran, če se dolžnikova ponudba na katerikoli način sprejme po upniku.

Nepomenljivo je, ali se vrši takšen dogovor izven sodišča ali vsled prošnje upnikove ali dolžnikove pri sodišči, katero sme odrediti v to svrhu uradnim potom (ex off) narok, pri katerem se razpravlja o zakonitosti položitve.

Že poprej opomniti je, da se v praksi po deželi sploh tako ravna, čemur se pa višje inštanције nekaj časa sem hudo protivijo.

Ker je položitev kot namestek plačila v resnici nova pogodba, katere jedna stran kaže dolžnikovo ponudbo, druga stran pa upnikovo potrdilo, ter dokler se ni upnik izjavil pritrdilno: je razmerje odprto, pogodba ni stopila v pravno moč; dolžnik ostane lastnik položene reči. Po pritrdilu upnikovem pa pride reč v njegovo last, nevarnost in zguba reči preide na upnika.

Dogovor mej upnikom in dolžnikom se mora torej zvršiti, kajti posledica dogovora je, da se opraviči položitev.

Razgovarjata pa se stranki lahko v pravdi, katero je naperil upnik v kljub položitvi na plačilo odnosno izpolnitev dolžne obveze; takoj pa se opomni, da ni treba posebne

opravičevalne tožbe v to svrhu; dvomljivo je nadalje, če je sploh pravda potrebna, da se opraviči položitev: kajti ako sprejme upnik položitevno ponudbo bodisi izven sodišča (pred pričama ali pismeno z listino) ali pa izjavi pri sodišči v priprostem razgovoru z dolžnikom, da je poplačan s položitvijo, tedaj odpade sploh sleherna pravda, zlasti pa posebna opravičevalna tožba.

Uvaževati je, ali sme odrediti sodnik uradno dan ali narok v svrhu razgovarjanja strank o tem, ali se 1. nahajajo vzroki §-a 1425. obč. drž. zak. vtemeljujoči položitev, 2. o pritrtilu upnikovem, katero zaključi pogodbo, po kateri velja položitev za plačilo, s katerim dogovorom je sploh položitev ali opravičena ali ne?

Dasi praksa po deželi večinoma odgovarja pritrtilno temu prašanju, vendar si rzsodbe višjih sodišč o njem nasprotujejo.

Marsikdo je napčno ukrenil, oziraje se na naredbe justičnega in finančnega ministerstva z dne 16. novembra 1850, št. 448. drž. zak. in z dne 13. aprila 1855, št. 73. drž. zak., po katerih se meni, da je sodnik skoraj primoran sleherno reč, sposobno za shranitev sprejeti v založitev, ali ravno § 25. poslednje navedene naredbe jasno daje odločitev sodniku o tem, ali je obdržati položeno reč v sodnej shranitvi ali ne.

Kajti po storjeni položitvi ima sodnik uvaževati, jeli se po pravici oklepa dolžnik vzrokov navedenih v §-u 1425, položitev vtemeljujočih; ne gledé na neznanost ali neprisotnost ali pa nezadovoljnost upnikovo, ima o družih važnih vzrokih odločevati **izključno** sodnik, ali so verjetni ali ne; in to se ujema popolnoma z besedilom napominanega §-a 1425. obč. drž. zak.

Dolžnik na primer trdi, da je upnikova tirjatev preobložena z izvršili, ter da se ne upa plačati upniku neposredno, da ne bi primoran bil preveč plačati. Takšen slučaj bi bil „važen vzrok“ za položitev, ne gledé na druge v §-u 1425. navedene vzroke, da je namreč upnik nepoznan, neprisoten ali nezadovoljen s plačilom.

Sodišču pa ni možno razsojevati o takšnih „važnih vzrokih“, da ne sliši poprej upnika: kajti pripovedka dolžnikova je lahko le gola trditev; vsekako ima upnik pravico, da se o

tacih navideznih zaprekah ovirajočih neposredno plačilo, razgovarja z upnikom pred sodiščem, katero ima poslednjo besedo o tem, jeli navedena zapreka v resnici važna ali ne?

Torej je v slučajih, opirajočih se na „važne vzroke“, kar uradno odrediti narok, h kateremu se povabita dolžnik in upnik. Pri tej priliki uvidelo se bo tudi, ali je založitev zakonito opravičena ali ne, in upnik bo ponudbo dolžnikovo ali sprejel ali pa odklonil.

Kaj pa se zgodi, če je upnik le nepoznan, odsoten ali nezadovoljen s plačilom?

Poudarjalo se je, da je dolžnikova položitev napravljena v zmislu §-a 1425. obč. drž. zak., ponudba, katerej manjka prisodilo upnikovo, da je s položitvijo plačan, potem je plačilna pogodba gotova, ob jednom dolžna obveza razveljavljena.

Pravno razmerje upnikovo in dolžnikovo v slučajih položitve se torej ravna po določilih §-a 862. obč. drž. zak. in družih, veljavnih za pogodbe sploh.

Ker je položitev obljuba ali „obet“, (kakor se javi slovenski prevod našega drž. zak.), tak je zavezan dolžnik na obljubo, ter ne sme jemati položene reči nazaj, dokler v ustanovljenej dobi ne odgovori upnik: „jeli zmatra položitev za plačilo ali ne“; kakor znano, razločuje se pri pismenej obljubi (in tu pri položitvi pride v poštev le pismen obet ali obljuba), **ali bivata obedve stranki v tistem okraji ali ne?** V prvem slučajih mora javiti se upnik v 24 urah potem, kader je dobil v roko sodni odlok o položitvi; v drugem pa se ga čaka tako dolgo, da bi odgovoril po pošti lahko v drugič dolžniku ali sodišču.

Tudi tu gre torej za to, ali sme in kedaj sme dolžnik eventualno vzeti nazaj položeno reč, odnosno kako dolgo je navezan na svojo ponudbo; radi tega že in radi preje navedenih razlogov, mora se odrediti narok za razpravljanje, jeli je res dolžnik govoril resnico, trdeč, da je upnik neznan, nepri-soten ali pa nezadovoljen s plačilom.

A v tem položaji se ne sme uradno odrediti narok, temveč le na prošnjo upnikovo ali dolžnika, katerima je

v jednakej meri ležeče na tem, da se zadeva dožene; dolžniku, da se ga od dolžne zaveze odveže ali vsaj od njegove obljube, katera je slična položitvi; upniku ali pa skrbniku odsotnega, odnosno nepoznatega upnika pa je na tem, da morebiti dokaže, da se je dolžnik lagal ali premalo založil in tako naprej.

Hudomušno bi bilo torej, če bi pred končanim razgovorom z dolžnikom, tožil upnik na plačilo dolga, na izpolnitev dolžne obveze; kakor se je preje pokazalo, ne bi bilo le hudomušno, temveč nezakonito: ker pred rešitvijo prašanja, kaj se zgodi s položeno rečjo, jeli se obdrži v sodnej shranitvi ali ne, ali je za to sploh sposobna, **ni tožba na mestu**, še ni dozorela; Latinec bi se izrazil: „*actio nondum est nata*.“

Oreditvi dneva v priprosto a kontradiktorično razgovarjanje o podstavi §-a 1425. drž. zak., odnosno o podstavi položitve in vzrokih, izvirajočih iz napominanega §-a, protivijo se višje instancije z izgovorom, da bi bila taka odreditvev neprepirno postopanje, a po §-ih 1. in 2. patenta z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak. pa neki ne kaže razsojevati v neprepirnem postopanju prepirnih, spornih stvari.

Pred vsem je jasno, da ponudba, katerej naj mirnim potom sledi upnikovo pritrdilo, jeli se zadovoljuje s položeno rečjo za plačilo, ni zmatrati prepirnej stvari; dogovor o tem, ali naj se obdrži reč v sodnej shrambi ali ne, pač ni sporna; istotako ne uvaževanje sodnikovo, jeli se nahajajo „važni vzroki“ za položitev, o nezadovoljnosti upnikovej s plačilom; neprepirno je tudi slednjič razpravljanje, jeli zadostuje položene reči vrednost v plačilo, odnosno jeli opravičena položitev ali ne?

Kajti če se upnik izjavi neugodno pri dnevu, potem seveda se konča postopek, ter toži slednji lahko na plačilo primanjklaja; a nikakor ne gre jemati dolžniku pravice, da pričakuje odgovora na njegov „bona fide“ napravljen obet! Upniku pa se škoda ne godi, kajti do sodnikove odločitve, jeli ostane v shranitvi položena reč ali ne, je dolžnik obvezan na obljubo; jednostransko ne sme vzeti položene reči nazaj.

A tudi trditev, da se v neprepirnem postopku ne razsojajo celo prepirni odnošaji, je jalova.

Tako se na primer celo oficijozno reši prašanje, kedo ima preživljati otroka, če je več oseb jednake zakonite sposobnosti v razpolago (§ 143. obč. drž. zak.).

Ali se ima žena povrniti k možu ali ne, reši se istotako v oficijoznem postopku, v dokaz temu razsodbe najvišjega sodišča natisnjene pri §-u 92. obč. drž. zak.; uradnim potom, odnosno po priprostem razgovoru brez tožbe se določi, v kolikem obsegu ima preživljati mož soprogo svojo (§ 91. obč. drž. zak.).

Brez naperjene tožbe uvede se narok v kontradiktorično postopanje in razgovor s strankama, kader se spoznati ne dajo več oskrunjene meje mej posestniki, celo takrat, kader so prepirne (§-a 850. in 851. obč. drž. zak.).

Seveda mora se vzeti pojem kontradiktornega postopanja v tem zmislu, da se menjava govor za govorom, ter se slednjič stvar konča z odlokom, a ne z razsodbo; tu naj se torej ne misli na reden usten postopek, skrajšan ali pismen postopek, kar vse imenuje se v obče: kontradiktorično postopanje; a tu je umevno, da sodnik na prošnjo položnikovo ne bodé uvedel ni skrajšanega, ni ustnega rednega, ni pismenega postopka, in vender je odrejena razprava kontradiktorna; slehernej stranki je slobodno, zagovarjati svoje stališče, slehernej dokazovati svoje pravice, očitati drugej stranki krivico, sleherni stranka se zoper odločitev lahko zakonitim potom pritoži.¹⁾

Prepiren postopek ustvarja z določitvijo še le pravne odnošaje, a neprepirno jih priznava, ker se faktično že nahajajo: položitev in pritrdilo odvisna sta od strank; ako se v resnici nahajata ti dejstvi, določi priznalno sodnik; torej se vrši radi tega odrejena razprava prav za prav v neprepirnem postopku, da si se bo vršila vedno kontradiktorično.²⁾

A ne gledé na določila navedenega patenta mora dolžnik dokazati, da je opravičen bil položiti reč v svrhu poplačila, da je položitev zakonita, torej pa se mu ne sme jemati prilike, da to dokaže primernim potom, torej pri priprostej razpravi

¹⁾ O tem primeri Ullmann: österr. Civilprocess, str. 1, Wach, Handbuch des deutschen Civilprocessrechtes, str. 18, Menger, System des österr. Civilprocesses, str. 3.

²⁾ Primeri tudi Canstein, Civilprocess, 1893, I., str. 20.

pred sodiščem; a jemlje se mu ta prilika, če se razpiše pravdna razprava po upnikovej zahtevki, kateri je vložil neumestno tožbo na plačilo poprej, da so se rešila prašanja o podstavi položitve, napravljene po §-u 1425. obč. drž. zak.

A razprava, odrejena na prošnjo dolžnikovo ali upnikovo v opravičenje položitve, ne nasprotuje celo občnemu pravdnemu redu.

Če se namreč izvršilo protiviš z listino, dokazujočo plačilo po razsodbi, določi sodnik v zmislu dvornega dekreta z dne 22. junija 1836 dan v razpravo, katera je kontradiktorična, da si ni ne bagatelna, ni sumarna, niti odrejena po kateremkoli drugem postopku, kajti le, če trdi dolžnik plačilo brez listine, uvede se katerikoli si bodi postopek po občnem sodnem redu; tako tožbo imenujemo opozicijsko tožbo. Razprava odrejena vsled opozicijske prošnje pa se nadalje ne konča z razsodbo, temveč z odlokom!

Brez tožbe, vsled priproste prošnje uvede se kontradiktorna razprava, kader hočeš pričeti izvršilo na podlagi inozemske razsodbe; takšna razprava konča se celo z razsodbo, da je inozemska razsodba sposobna za izvršilo.¹⁾

Razsodbe najvišjega sodišča pa omahujejo nekako v tej tvarini, kakor se lahko uverimo iz naslednjih podatkov.

Na pravo pot krenila je razsodba z dne 3. marca 1863, G. U. W. 1667. — *A* prosil je namreč, da se sprejme v sodno shranitev voz žita, katerega bi bil prevzeti imel nasprotnik *B* vsled razsodbe. Prvo sodišče postavilo je takoj upravitelja (sekvestra), a višje in najvišje sodišče ukazala sta odrediti poprej dan, da se zasliši nasprotnik o načinu shranitve in o osebi sekvestra, ter da se na to še le odloči o zakonitosti položitve.

Nekako nejasno se izrazi razsodba z dne 6. septembra 1881, Ger. H. št. 27 ex 1882 veleč, da ima sodišče sprejeti kar naravnost položitev, dolžnik pa naj dokaže primernim potom, ali je položitev zadostna v plačilo upnikove tirjatve, ali ne.

¹⁾ Primeri dvorne dekrete z dne 18. majnika 1792, št. 16. z. j. z., z dne 18. januarija 1799, št. 452. z. j. z. in z dne 15. februvarija 1805, št. 711. z. j. z.

Razsodba z dne 7. februarija 1878, J. Bl. št. 78, G. U. W. 6834 prizna sicer, da ni treba posebne opravičevalne tožbe, trdeč, da dokaže dolžnik ali pa upnik, vendar le s pravdo, ali je položitev opravičena ali ne.

Da se mora opravičiti kontradiktoričnim potom položitev, ne da bi trebalo posebne opravičevalne tožbe, trdi zopet razsodba z dne 19. marca 1873, št. 2390, G. U. W. 4910, češ, da ostane depozit tako dolgo dolžnikova last, dokler se ne javi upnik, da hoče sprejeti položeno reč za poplačilo tirjatve.

„In suspenso“ nas pušča razsodba z dne 28. januarija 1871, G. U. W. 4072 veleč, da naj se opraviči položitev posebnim potom (auf besonderem Wege zu verhandeln); nagiba se torej h kontradiktoričnej razpravi sploh, kajti sicer bi zahtevala posebno pravdo (einen besonderen Process).

Nekako pravo pogodila je razsodba z dne 25. septembra 1862, G. U. W. 1564, trdeč, da se opraviči položitev ali po izjavi upnikovej ali po sodnej razsodbi.

Tudi tu se torej ne smeri na posebno opravičevalno tožbo, narobe prepušča se celo opravičenje neprepirnim potom.

Istotako izrazi se razsodba z dne 30. januarija 1889, št. 539, katero sem čital v Gerichtshalle št. 41 letnika 1889.

Vse druge, v zbirkah navedene razsodbe pa zahtevajo večinoma pravdo, da celo posebno opravičevalno tožbo.¹⁾

Od teoretikov ni doslej obdelaval te tvarine „ex professo“ nikdo, kolikor se spominjam in kolikor je meni znano; jedini Schey sprožil je približno to prašanje z načinom, kako razvrstuje razsodbe najvišjega sodišča v Manz'ovej izdaji občnega državljanskega zakonika; v zaščito ga imenujem tudi na tem mestu.

Združivši zaključke predležeče razprave, je menda dosti uvidno: 1. da ni treba opravičevati položitve napravljene v zmislu §-a 1425. obč. drž. zak. s posebno opravičevalno tožbo, ter sploh ne s kako tožbo; 2. dolžnik-položnik mora dokazati primernim potom, to je z dokazili, nahajajočimi se

¹⁾ Primeri: Razsodbe z dne 2. marca 1881, Pravniki št. 263; G. U. W. št. 7568 in 5846, pa 4377; z dne 25. novembra 1863, Jur. Bl. št. 70.

izven sodišča; in če tega ne more, v kontradiktoričnem postopku, katero se uvede: a) uradno po sodniku, če meni dolžnik naslanjati se na druge „važne vzroke“ nego so li neznanost upnikova, odsotnost ali njegova nezadovoljnost s plačilom, b) na prošnjo upnikovo ali pa dolžnikovo, če trdi slednji, da je upnik neznan, odsoten ali nezadovoljen s plačilom.

Dr. Rupert. Bežek.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) V razsojo o izvršilu razsodil unanjih sodnih oblastev (torej tudi razsodila, katero je izdalo unanje trgovinsko, pomorsko ali rudarsko sodišče) poklicani so v zmislu §-a 70. pravilnika civilne sodne oblasti samo sodni dvori prve instancije kot taki in izključujejo torej trgovinska, rudarska in pomorska sodišča.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 132; pleniss. sklep z dne 14. januarja 1896, št. 59 Pr.)

Ta pravni rek sklenil se je v najpopolnejšem senatu, kateri je odredilo predsedništvo najvišjega sodišča po navodilu, izdanem za pisanje knjige judikatov in repertorija izrekov in potrjenem z najvišjim sklepom z dne 7. avgusta 1872, potem ko so se zaslišali izvajanja in predlogi referenta in koreferenta, in po temeljitem posvetovanji na podlagi sledečih uvaževanj: 1)

1) Da se je sprejel navedeni pravni rek v knjigo judikatov, navedel je jeden votantov tudi še sledeče razloge: Ako se uvažuje razločevanje sodniškega delovanja v oboja momenta imperija in prave jurisdikcije, je obče pripoznano dejstvo, da spada dovolitev izvršitve sodniškega izreka in le-ta sama, torej dovolitev in izvršitev eksekucije na polje sodniškega imperija. To razmerje označeno je v unanji obliki našega pravilnika sodne oblasti s tem, da so se v drugem poglavji: »o sodstvu v pravnih zadevah« določila o sodstvu v razsodnem postopanju popolnoma ločila v posebnih oddelkih od onih o sodstvu v izvršilnem postopanju. Posebno predmetno sodstvo sploh določuje se v našem pravilniku sodne oblasti samo v oddelku o sodstvu v razsodnem postopanju, ne pa tudi v onem, o izvršilnem postopanju, in to odgovarja tudi popolnoma naravi stvari, ker gre pri eksekuciji samo za realizovanje po pravo-močni razsodbi že formalizovane pravne zahteve, ki se ne da več izpodbijati, materijelno pravnega razmerja samega, kojega posebna narava zahteva, da se odkaže predmetnemu sodstvu, pa ni več reševati.

§ 70. j. n. določa, da more izvršilo razsodil unanjih sodnih oblastev, v kolikor so le-ta v avstrijski državi sploh izvršilna, dovoliti samo oni sodni dvor prve instancije, v kojem sodnem okraji naj se izvršilo izvrši.

S sodnim dvorom, kateri določa le-ta zakon, ne more se razumovati drugo sodišče, kakor ono, katero je označeno v pravilniku sodne oblasti in v sodnem navodilu kot »sodni dvor prve instancije«, kojega področje je različno od onega trgovinskih sodišč, rudarskih sodišč in pomorskega sodišča, katera sicer po svoji organizaciji poslujejo kot kolegijalna sodišča, pa samo kot predmetna sodišča in se nikjer ne najdejo zvana kot sodni dvori prve instancije. Že besedica »samo« v §-u 70. j. n. označuje, da je bil namen zakonodavca, navedena predmetna sodišča izključiti od razsoje o izvršilnosti razsodil unanjih sodnih oblastev; to domnevati se mora tembolj, ker se na tem mestu zakona ne dela razločka med unanjimi sodnimi oblastvi po njim pristojecem občem ali posebnem predmetnem sodstvu in torej mej kakovostjo pravnih zadev, o kateri je izšlo

Ako se določuje v §-u 69. j. n., kateri pričinja oddelek o sodstvu v izvršilnem postopanju, da je za prvo izvršilno stopinjo prositi vedno pri onem sodniku, kateri je izdal razsodilo prve instancije ali pri katerem se je sklenila za eksekucijo pripravna poravnava in so torej po zakonu tudi predmetna sodišča v gotovih slučajih poklicana za dovolitev in izvršitev eksekucije svojih lastnih razsodb in poravnav, očitvidno ne temelji ta določba na principijelnih razmotrivanjih, ampak samo na ozirih primerčnosti in posebno na tem, da predmetno sodišče, katero je poklicano za eksekucijo, poseduje izvirnik izvršilnega naslova in vročilnih izrazov in torej najlažje pretresuje, je-li naslov pravomočen in se-li sme dovoliti izvršilo. Principijelnega se ne sme iz te določbe ničesar sklepati.

Že na podlagi teh temeljnih razmotrivanj pride se do rezultata, da med sodnimi dvori prve instancije, kateri so poklicani po §-u 70. j. n. za razsojo o izvršitvi razsodil unanjih sodnih oblastev, niso tudi obsežena predmetna sodišča, torej posebno ne trgovinska sodišča.

Ta nazor podpira tudi temeljito, ako se pomisli na izvauredne težkoče, katere nastanejo, ako se nastalo prašanje drugače reši, in katerih zakonodavec gotovo ni nameraval. Že od druge strani se je poudarjalo, da velja to, kar o trgovinskih sodiščih, nepogojno tudi o rudarskih in pomorskih sodiščih, vsled česar se same ob sebi pomnože težkoče rešitve tega prašanja. Gledé vsega obsega predmetnega sodstva, nastane takoj prašanje, če naj je za dovolitev eksekucije poklicano tuzemsko predmetno sodišče tudi tedaj, ako se je razsodba izdala od unanjega predmetnega sodišča. Temu prašanju se nikakor ne more pritrđiti, ker predmetno sodstvo v inozemstvu nikakor ni povsod jednako organizovano, kakor pri nas in bi iz take rešitve prašanja nastale najbolj čudne in najbolj nevtemeljene inkonkvencije. Le primeroma naj se opozori na to, da v velikem obsegu ameriansko-angleškega civilnega prava posebnega trgo-

razsodilo unanega sodnega oblastva. Tako razločevanje se tudi zakonu ne more podtikati, ker v postopanju, katero se uvede vsled prošnje za dovolitev izvršila rozsodila unanega sodnega oblastva, je po dvornem dekretu z dne 15. februarija 1805, št. 711. z. j. z. vgotoviti samo pristojnost unanega sodnika, pravomočnost rozsodbe in onostransko jednako ravnanje s tostranskimi državljanji kakor s svojimi in o tem rozsoditi. Predmet tega pretresavanja in razsoje ni samostalna pravdna stvar, ki bi vtemeljila predmetno sodstvo trgovinskih sodišč, rudarskih sodišč in pomorskega sodišča in se vsled tega ne more razumevati nobeno teh sodišč s sodnim dvorom prve instancije, določenim v §-u 70. j. n. Okolnost, da spada pravna zadeva, na katero temelji rozsodilo unanega sodnega oblastva, po določenih §-ov 38., 39., 40. avstrijskega uvodnega zakona k trgovinskemu zakoniku z dne 17. decembra 1862, št. 1. drž. zak. ex 1863 in §-ov 57. in 60. j. n. trgovinskemu sodstvu in da je unanje sodišče rozsodilo, ki se ima izvršiti, izdalo kot trgovinsko sodišče, ne more vtemeljiti pristojnosti trgovinskega sodišča za delibacijski vinskoga sodstva sploh ni in bi torej za rozsodbo iz tega obsega prvi pogoj, da odločujejo trgovinska sodišča, sploh ne bi mogel nikdar nastati. Moralo bi se torej zmatrati v tuzemstvu obstoječe določbe v obsegu predmetnega sodstva kot merodajne, vsled česar bi v vsakem slučaju nastali sila zamotani prepiri o pristojnosti brez vsacega smotra, ker je obseg predmetnega sodstva v raznih državah prav različno določen in bi prav pogosto nastali slučajji, v katerih se je pravna zadeva v inozemstvu razpravljala pred tamošnjim predmetnim sodiščem, katera spada v tuzemstvu pred redno sodišče in narobe. Vse to bilo bi pa popolnoma brez vsacega smotra.

Opozori se naj še na to, da se pri družih izvršilnih naslovih kakor pri civilnosodnih rozsodbah in poravnava, prašanje o intervenciji predmetnih sodišč in posebno trgovinskih sodišč pač nikdar ni stavilo, akoravno ima dotično pravno razmerje gotovo mnogokrat značaj trgovinske, rudarske ali pomorske zadeve. To ne velja samo o izvršilnih naslovih javnega prava, ampak tudi o kazensko-pravnih rozsodilih, v kolikor vsebujejo izreke o zasebno pravnih pravicah (§ 373. k. pr. r.), katere pač tudi lahko zadevajo trgovinske zadeve, ravno tako o izvršilnih notarskih pismih in o razsodniških izrekih, ako posebna določila izrecno kaj drugega ne določujejo. Dovolitev izvršila na podlagi vseh teh naslovov spada gotovo v delokrog rednih sodišč izključivši predmetna sodišča. Končno se tudi ne sme prezreti, da ta rezultat odgovarja stvarnemu značaju. Pri dovolitvi izvršila inozemske rozsodbe gre vedno le za razsojo o vprašanih civilnopravne in morda javnopravne narave in sicer za pristojnost inozemskega sodišča, za pravomočnost rozsodbe, za reciprociteto, in morda še za prašanje, ako ne nasprotuje rozsodba načelom tuzemskega javnega prava. Zopet vglobiti se v notranjost zadeve, v tem stadiji postopka ni več nobenega povoda, na podlagi preje navedenih momentov dovoliti je ali pa odreči izvršilo inozemske rozsodbe. Za razsojo navedenih momentov je pa gotovo redno sodišče v večji meri poklicano, kakor pa predmetno sodišče.

postopek in za razsodbo, ki se ima o tem izdati. Ako bi bila vtemeljitev pristojnosti trgovskega sodišča prava, moralo bi se zmatrati konsekventno tudi tukajšnje rudarsko sodišče ali pomorsko sodišče pristojno za delibacijski postopek, koder bi šlo za dovolitev izvršila razsodila, ki se je izdalo po unanjem sodišči o pravdni zadevi, ki spada rudarskemu sodstvu ali ki spada pomorskemu sodstvu.

Zdi se, da proti temu, da bi se zmatralo za dovolitev izvršila razsodbe, ki se je izdala po unanjem trgovinskem sodišči v pravni zadevi, koja spada po tuzemskih zakonih trgovinskemu sodstvu, pristojno trgovinsko sodišče in da bi se le-to sodišče zmatralo obseženo v sodnem dvoru prve instancije, določenem v §-u 70. j. n., govori tudi okolnost, da so v ozemlji, za katero velja pravilnik sodne oblasti, samo tri samostojno organizovana trgovinska sodišča in da se ne more navesti nobenega vtemeljenega razloga za to, da bi se sodnim dvorom prve instancije kot takim odvzela sodna oblast, katera se jim je izključno odkazala po §-u 70. j. n., in jim odkazala jo v funkciji kot trgovinski senati.

Konečno kaže tudi besedilo §-a 70. j. n. »samo onemu sodnemu dvoru prve instancije, v kojem sodnem okraji se naj izvršilo izvrši«, na to, da se ume s tem samo obče sodne dvore prve instancije in ne tudi trgovinskih sodišč, ker le-ta nimajo sodnega okraja za izvršitev eksekucije.

b) Določitev prave meje med deloma deljene parcele zahtevati se sme tudi po preteku treh let tožbenim potom, ako se je določno dogovorila površina delov. Vgovor po §-u 1487. obč. drž. zak. v tem slučaju ni umesten.

Filip M. zahteval je v tožbi proti Martinu Z., da mu le-ta odstopi od delne parcele šte. 1056/1 kat. obč. B 227 kv. sežnjevskega sveta in da se meja popravi v naravi in na katasterski mapi obč. B. Stvarni položaj razvidi se iz razlogov k razsodbi prve instancije, tožbeni zahtev pa iz razsodbenega tenorja, iz katerega so se radi boljšega razumevanja izpuštile črke tožbi priloženega načrta in primerno nadomestile. Tu opomni naj se le, da sta se tožnik in toženec dogovorila, da se razdeli skupni travnik parc. št. 1056 kat. obč. B. in sicer tako, da se naj razdelbena črta prične na severu v točki, kjer se nahaja star kolec in naj bode tožniku pripadajoči

del za 100 kv. sežnjev večji nego tožencev del. Tožnik trdi, da se niti razdelbena črta v naravi niti ona v katasterski mapi ne ujema s tem dogovorom in mora po pravi meji toženec odstopiti od svojega dela tožniku 227 kv. sežnjev in da se mora vsled tega tudi prestaviti na jugu mejnik za 166 *m* bolj proti zahodu in da se mora tudi v katasterski mapi popraviti razdelbena črta, katera je v mapi sedaj načrtana v sredi med sedanjo mejo v naravi in ono, kakor bi morala biti po dogovoru.

Okrajno sodišče v Podkloštru ugodilo je z razsodbo z dne 21. decembra 1889 tožbenemu zahtevku ter razsodilo:

Toženec Martin Z. dolžan je temeljem dogovora med njim in tožnikom gledé delitve travnika parc. št. 1056 kat. obč. B.: *a*) pripoznati, da je razdelbena črta v naravi in ona v katasterski mapi nepravilna, da ima dotična delilna črta pravilno iti na severu od starega kolca na jugu do točke, katera je za 166 *m* bolj proti zahodu, kakor stoji sedaj mejnik v naravi; *b*) tožniku odstopiti posest od delne zanj napravljene parcele št. 1056/1 kat. obč. B., katera meri 2 orali 685 kv. sežnjev v obsegu, 227 kv. sežnjev prav 215 kv. sežnjev sveta; *c*) dovoliti, da se prestavi južni mejnik, kateri stoji sedaj v naravi za 166 *m*, prav za 17 *m* proti zahodu; *d*) dovoliti, da se tudi v katasterski mapi kat. obč. B. v tej narisani mejna črta med parcelama št. 1056/1 in 1056/2 kat. obč. B. temu zahtevku primerno preloži in vriše, in *e*) tožniku povrniti odmerjene stroške, vse v 14 dneh v izogib izvršbe.

Razlogi.

Predležeci pravdni predmet stvarja del parcele števil. 1056/1 kat. obč. B., ki meri 215 kv. sežnjev, in katerega se tožnik lasti. Torej je predležeka tožba lastninska tožba, in ker toženec priznava, da ima prepirno zemljišče v svoji oblasti, dolžnost je torej tožnikova, da svojo lastnino dokaže (§ 369. obč. drž. zak.). Ni prepirno, da sta obe stranki poprej travnik št. 1056 kat. obč. B. skupno posedovali, da sta oni delitev te parcele sklenili in se pri tem zjedini, da naj se razdelbena črta prične na severu v točki, kjer se nahaja star kolec, da zahodno od te razdelbene črte ležeči del zemljišča pripada tožencu, vzhodno ležeči pa tožniku, in da ima zadnji del za 100 kv. sežnjev biti večji nego oni toženca. Med tem, ko tožnik dalje trdi, da je parcela št. 1056 obsegala 4 orala

1270 kv. sežnjev, in bi torej imelo njemu pripasti 2 orali 685 kv. sežnjev, tožencu pa 2 orali 585 kv. sežnjev, se je v nasprotnem razmerji razdelilo, in med tem, ko gre delilna črta v mapi veliko bolj vzhodno, kakor bi morala iti, nahaja se delilna meja v naravi še bolj vzhodno, in je on oškodovan proti dogovoru za 227 kv. sežnjev sveta. Toženec vgovarja: 1. parcela št. 1056 kat. obč. B. je poprej obsegala 5 oral 750 kv. sežnjev; 2. vzhodna meja parcele št. 1056 proti sosedni parceli št. 615 kat. obč. B. ni ona črta, katera je načrtana v priloženem obrisu, temveč ona leži bolj vzhodno, zaradi česar se obris z dejanskimi razmerami ne ujema, in slednjič 3 pravica tožnikova do izpodbijanja delitve je po §u 1487. obč. drž. zak. zastarela. Pred vsem je važno, da se razmotriva, je-li zadnje navedeni vgovor v tem slučaju opravičen? Po §-u 1487. obč. drž. zak. se mora pravica do izpodbijanja izvršene delitve skupnega zemljišča sicer v treh letih uveljaviti, pač pa se mora razločevati, se je-li delitev skupnega posestva vršila vsled dogovora vseh vdeležencev, ali če eden ali drugi njih ni bil prisoten, ali če se je delitev vršila zoper njegovo voljo. V prvem slučaju, in ta je tukaj, ni nobenega povoda, da bi se pravica, izvirajoča iz take delilne pogodbe, vezala na izvanredno dobo zastaranja, kajti povod §-a 1487. obč. drž. zak. pač ni bil drugi, kakor da na eni strani oškodovanec tekom časa 3 let lahko izve svojo škodo, na drugi strani pa mora nasprotniku in sovdeležencem biti veliko na tem ležeče, da se o protizahtevkih kmalu pouče, kar se ravno le z drugim slučajem ujema. Ta vgovor je torej neumesten in premotrivati se morajo naslednji vgovori. Od strani toženca se posebno oporeka, da priloženi obris ni pravilen, da se ne ujema z razmerami v naravi, in da ni pravilna mejna črta proti sosedni parceli št. 615 kat. obč. B. na vzhodu, ne da bi bil toženec sam pravo mejno črto natanko navedel, ali da bi se bil ponudil le-to dokazati. Tudi ta vgovor je prazen, ker se je po izreku izvedencev dokazalo, da se meje v naravi z onimi v obrisu popolnoma ujemajo, da je med parcelama 1056/2 in 615 črta, kakor je začrtana v obrisu, in da imata parceli št. 1056/1 in 1056/2 površine 4 orala 1270 kv. sežnjev. Izrek izvedencev gledé omenjene črte kot meje parcel št. 1056 in 615 kat. obč. B. pa tudi bistveno podpirajo izpovedbe prič Jurija M., Matevža F. in Valentina E., ki soglasno potrjujejo, da se je pred delitvijo prepirnega predmeta pri košnji za vzhodno mejo imela ta

črta, pri tem se je pa, kar je priča Valentin E. še posebno poudarjal, viziralo iz severne točke proti crkvenemu stolpu, da se je dobila natančna mejna črta, katera črta je pa po izreku izvedencev še 56 m zahodnejše nego črta v obrisu. Ker se je tožniku ta dokaz posrečil, preostaje še preiskanje, če se je vršila delitev parcel št. 1056/1 in 1056/2 na mapi in v naravi po priznanem dogovoru. V tem oziru glasi se izrek in menenje izvedencev, da gre delilna črta v mapi in v naravi, kakor je začrtana v obrisu, da parcela št. 1056/1 meri 2 orali 800 kv. sežnjev in parcela št. 1056/2 2 orali 470 kv. sežnjev, da je torej mejna črta v naravi kakor tudi ona v mapi nepravilna in proti dogovoru, da je prava meja med obema parcelama črta, ki gre bolj zahodno, da je torej tožnik proti dogovoru oškodovan za trikot, ki ga stvarjajo meja v naravi, mejna črta narisana v mapi, in neprepirna južna meja za 46 kv. sežnjev in za trikot, ki ga stvarjajo mejna črta narisana v mapi, prava meja in južna meja za 169 kv. sežnjev, skupaj torej za 215 kv. sežnjev. Na podlagi tega izreka, menjenja izvedencev in pripoznanega dogovora se mora tožnik imeti za lastnika prepirnega predmeta iz česar sledi, da je tožnik zahtevam §-a 369. obč. drž. zak. zadostil in da se mu gledé tega daljni dokaz ne more nalagati. Od toženca producirani certifikat c. kr. davkarije v Podkloštru z dne 7. januarija 1880, je za ta slučaj popolnoma brezpomemben, ker se v njem navedena mera površine 5 oral 756 kv. sežnjev niti z dejanskimi razmerami v naravi, niti z onimi v mapi ne ujema, in je prej kot ne vzet iz onih operatov, ki so preje samo za obdačenje služili in niso stvarjali nikakega dokaza. Toženec zmatra slednjič petit tožbe kot nedopusten v oni točki, s katero se zahteva na podlagi te razzsodbe, da se popravi mapa zemljiške knjige. V tem oziru se mora poudarjati, da mora biti vsaka sentenca tako stilizovana, da se izrek da realizovati, t. j. po eksekutivni poti izpeljati in praktično uveljaviti; tukaj gre za pridobitev lastninske pravice na delu zemlje, ki spada parceli, katera je že vpisana v imovinskem listu vlogi tožnikovi, torej ne more biti več predmet vpisovanja; pač pa nastane vsled tega potreba, da se ujema narava z zemljiškoknjižno mapo in dalje s katasterko mapo, ker je zemljiškoknjižna mapa glasom min. ukaza z dne 4. aprila 1878 integrujoč del zemljiške knjige in je po §-u II. zakona z dne 23. maja 1883, št. 83. drž. zak. ukazano, da se morajo izpremembe,

ki predstavljajo posamezne zemljiškoknjižne objekte, na mapi in v katastru napraviti. Da se torej more zakonitim naredbam ugoditi in razsodbeni izrek eksekucijskim potom uveljaviti, je petit v tem oziru opravičen, in se mora tožbenim zahtevam v vsem obsegu ugoditi.

Izrek glede stroškov opira se na § 24. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69 drž. zak.

Proti tej razsodbi vložil je toženec Martin Z. apelacijo, katero je pa višje deželno sodišče v G. odbilo z odločbo z dne 26. marca 1890, št. 1950 in razsodbo prve instancije popolnoma potrdilo.

Razlogi.

Predstoječa tožba se ne more zmatrati za lastninsko tožbo, kajti tožnik sam ne trdi, da bi bil kedaj dosegel fizično posest zahtevanega zemljišča. Predmet tožbe torej ni nikakor stvarno pravo (307. obč. drž. zak.), temveč osebno, namreč ona zahteva, katera pristojna tožniku le tožencu nasproti na podlagi z njim sklenene pogodbe zaradi delitve poprej obema skupnega zemljišča. Po položaji, opisanem v razlogih prve razsodbe, gre samo za to, če se je omenjena pogodba, katere vsebina ni prepirna, tudi izpolnila, kakor sta se stranki zjediniili. Tožnik je opravičen, da to zahteva (§-a 902. in 919. obč. drž. zak.) in le na to gre tudi tožbeni zahtevak po svojem bistvu. Pravica do zahtevanja izpolnitve te pogodbe pa ne zastara tekom roka, ki ga določa § 1487. obč. drž. zak. Če tudi se mora po tej določbi pravica do izpodbijanja delitve skupnega zemljišča tekom 3 let uveljaviti, in je od sklepanja pogodbe, kakor tudi od omenjene v le-tej tožbi izpodbijane odmeritve do vložitve tožbe več nego 3 leta preteklo, se vgovor zastaranja vender ne more zmatrati umestnim. Če oni zemljemerec, kateremu sta stranki naročili bili tehnično izpeljavo sporazumljene delitve, ni potegnil prave razdelbene črte, potem le-ta sploh ni izvršil svoje naloge, in njegova napaka ni mogla po principih, postavljenih v §-u 1388. obč. drž. zak. nobeni izmed strank koristiti ali škodovati in posebno ne vzeti tožniku pravice, da zahteva redno izpolnitev pogodbe. V tem slučaju se namreč ni napravila v pogodbi sprejeta delitev in se že zaradi tega ne more uporabiti § 1487. obč. drž. zak. na današnji prepirni predmet. Da se pa v resnici ni ujemalo odmerjenje oziroma določba domnevane delilne črte pogodbenim

dogovorom, to je že prvi sodnik razložil. Morala se je torej razsodba prvega sodnika potrditi in zavreči apelacija toženčeva. V kolikor se vidi izpeljavam apelacije razsodba prvega sodnika nična, ker le-ta prisoja tožniku večji del, nego ga on zahteva, mora se ozirati na to, da tožnik zahteva odstop sveta, kateri se ujema s trikotom, ki ga stvarjajo prava mejna črta med tožnikovo in toženčevo parcelo, meja, kakor je sedaj v naravi, in neprepirna južna meja obeh parcel in čegar površino tožnik označi z 227 kv. sežnji, mej tem ko je razsodba to površino na podlagi izreka izvedencev skrčila na 215 kv. sežnjevi in ob jednom v soglasji z izrekom izvedencev izjavila, da naj se južni mejni kolec za 17 *m* bolj proti zahodu postavi in ne kakor tožnik zahteva za 16,6 *m*. S tem se pa ni prekoračil tožbeni zahtevk, ker se tožniku ni več ampak 12 kv. sežnjevi manj sveta pripoznalo, kakor je zahteval; s tem da se je mejni kolec za 0,4 *m* bolj proti zahodu prestavil, se imenovano zemljišče ni povečalo, temveč s tem izrekom precizovala se je samo prostorna lega mejnega kolca, kamor se mora le-ta postaviti, da ima za ločitev namenjeni del v resnici 215 kv. sežnjevi površine.

Tožnik vložil je sicer izvanredno revizijo, katero je pa najvišje sodišče zavrnilo z odločbo z dne 24. septembra 1890, št. 6763.

Razlogi.

Toženec poudarja v revizijski pritožbi samo, da se njegovemu vgovoru zastaranja na podlagi § 1487. obč. drž. zak. ni vstreglo. V tem oziru se pač ne more videti kršenje zakona pri nižjih sodiščih, ker gre v predstoječem slučaju za tožbo zaradi izpolnitve pogodbe, pri kateri se pa § 1487. obč. drž. zak. ne more uporabljati. Pogojev dvornega dekreta z dne 15. februarija 1833, št. 2593. zb. j. zak. ni, in se vsled tega izvanredni revizijski pritožbi ni ustreglo.

c) Ako se kupnina ni plačala takoj pri izročitvi kupljene stvari ter potem kupec trdi, da se je kup dogovoril samo na poskušnjo (§ 1080. obč. drž. zak.), ni on dolžan dokazati te svoje trditve, temveč mora prodajalec dokazati, da se je kup dogovoril nepogojno.

Tožnik I. K. trdi, da se je s tožencem M. B. pogodil tako, da kupi toženec njegovo kobilo za 93 gld., od katerih mu je 13 gld.

naštel takoj, ostanek pa obljubil plačati v 3 dneh, ter zahteva, ker mu toženec ni plačal o dogovorjenem času, temveč v 3 dneh pri-
gnal kobilo nazaj, da mora toženec pripoznati sklenitev kupne po-
godbe in plačati ostanek kupnine. Toženec priznava, da je kupil
kobilo za 93 gld. in obljubil, da v 3 dneh plača ostanek kupnine
80 gld., vgovarja pa, da se kupna pogodba ni sklenila nepogojno,
temveč, da sta se s tožnikom pogodila tako, da on kupi kobilo, a
da mu mora tožnik isto dati za 3 dni na poskušnjo, in da jo mora
tožnik vzeti nazaj, ako bi kobila tožencu ne ugajala, ter mu jo v
treh dneh prižene nazaj. V dokaz svojih trditev ponudila sta tožnik
in toženec vsak po eno pričo, vsak svojo dopolnilno prisego ter je
vsak naložil drug drugemu tajilno zavračno prisego, katero je na-
sprotnik sprejel. Tožnikova priča izpovedala je v zmislu tožnikovih,
toženčeva v zmislu toženčevih trditev.

Okrajno sodišče v C. je z razsodbo z dne 30. junija
1895, št. 9259 razsodilo, da se tožbi ugodi, ako tožnik priseže glavno
prisego, da, kolikor ve in se spominja, ni res, da bi se bila s to-
žencem pogodila tako, da vzame toženec kobilo za 3 dni na po-
skušnjo in da jo more v 3 dneh nazaj prignati, ako mu ne bi
ugajala.

Razlogi.

V tem slučaju gre samo zato, katera izmed strank je dolžna
dokazati svoje trditve. Priznано je, da se je kupljena reč že izročila,
da se je torej kupčija na strani prodajalca popolnoma izpolnila,
tožniku se torej ne more nakladati še daljnega dokaza. Ker toženec
trdi, da se je kupčija sklenila samo na poškušnjo v zmislu §-a 1080.
obč. drž. zak. tedaj pod razveznim pogojem, in da je vsled tega,
ker se je ta pogoj uresničil, kupčija izgubila veljavo, mora toženec
to okolnost proti tožnikovemu vgovoru dokazati. Z ozirom na na-
sprotujoči si izpovedbi prič se ni moglo niti eni niti drugi izpovedbi
pripoznati veljave prve polovice dokaza ter se je moralo torej
spoznati na glavno, tajilno, tožniku naloženo in od njega sprejeto
prisego.

Vsled toženčeve apelacije je višje deželno sodišče v G.
z razsodbo z dne 18. septembra 1895, št. 8115 izpremenilo razsodbo
prvega sodišča in razsodilo, da se tožba odbije, ako toženec priseže
glavno prisego, da, kolikor ve in se spominja, ni res, da se je on

pri sklenitvi kupčije zaradi kobile zavezal, da ostanek kupnine 80 gld. tožniku nepogojno poplača v 3 dneh.

Razlogi.

»Pri kupu na poskušnjo kupljena stvar ne preide v kupčevo last, dokler ni plačana cena. Za časa poskušnje se zmatra kupec za izposojevalca, po preteku tega časa pa se kup zmatra kot nepogojno sklenen, in kupec kot lastnik kupljene stvari. Ako je kupec za kupljeno stvar ceno že plačal, pristoji mu lastnina takoj, vendar sme predno preteče čas poskušnje, od kupa odstopiti.«

V teh določbah §-ov 1080. in 1081. obč. drž. zak. rešeno je prašanje, kako se ima v tej pravdi razdeliti dokazno breme. Po teh določbah nastopijo navadni pravni nasledki kupne pogodbe, ako se kupnina ni plačala naprej, še le tedaj kader preteče čas poskušnje, ako pa se je kupnina plačala naprej, pa nastopijo ti pravni nasledki takoj, vendar se lahko zopet odpravijo. S tem je določeno, da se ima dogovor, da se kaka stvar kupi, oziroma proda na poskušnjo, v prvem slučaju zmatrati kot odloživ, v drugem pa kot razvezen pogoj. V tem slučaju priznavata obe stranki, da se je samo mal del kupnine, najbrž kot zadavek, plačal naprej, in da je ostanek, ali prav za prav vsa kupnina po odbitku zadavka, ostala v plačilni zavezi toženčevi. Ker pa toženec trdi, da se je s tožnikom dogovoril, da dobi kobile za tri dni na poskušnjo, mora se ta dogovor v zmislu navedenih določeb zmatrati kot odloživ pogoj. Ako pa je temu tako, potem ni dvoma, da dokazno breme zadeva tožnika. Kajti trdeč, da se je kupu dostavil tak pogoj, toženec ne priznava, da se je sklenila pogodba, katero trdi tožnik, temveč to taji, samo da to ni prosto tajeje nego kvalifikovano (*negatio per positionem alterius*). Ako pa toženec taji tožbeni naslov, mora ga tožnik dokazati. Do istih posledic pride se tudi, ako se pomisli, da v takem slučaju tožnik trdi, da se je sklenila pogodba, vsled katere je toženec postal zavezan takoj in nepogojno, toženec pa trdi, da vsled dotične pogodbe ni postal še zavezan. Vsled takega oporekanja okolnosti, katera je za postanek zaveze bistvena, je na vsak način tožnik zavezan, da dokaže to okolnost. Drugačna bi bila stvar, ako bi se bila kupnina popolnoma plačala. V tem slučaju moralo bi se v zmislu preje navedenih določeb kup zmatrati kot pravoveljavno sklenen, vsled pridržka poskusa imel bi pa to-

ženec pravico od pogodbe odstopiti. V tem slučaju priznaval bi toženec, da se je sklenila pravoveljavna pogodba, trdil bi pa, da se je pristavil odloživ pogoj. Toženec bi torej priznaval okolnosti, na katerih je vtemeljen tožbeni naslov, ter bi samo trdil, da se je razun tega, kar trdi tožnik, še nekaj družega dogovorilo. V takem slučaju bi pač toženca zadevalo dokazno breme. Pri rešitvi prašanja, kako ima tožnik dokazati to, kar mora on dokazati, je odločilno to, da si izpovedbi prič popolnoma nasprotujeta. Zaradi tega se ne more spoznati na to tožnikovo dopolnilno prisego, temveč mora biti izid pravde odvisen od glavne tajilne prisega, katero je tožnik naložil in toženec sprejel.

Vsled revizije tožnikove je najvišje sodišče na D. z razsodbo z dne 11. decembra 1895, št. 14617 potrdilo rozsodbo višjega deželnega sodišča iz istih razlogov.

Dr. K. I.

Iz upravne prakse.

V političnih kazenskih zadevah ni dopuščen rekurz proti odločbi, s katero je bila odklonjena prošnja za izpregledanje kazni.

Obrtnik N. je bil zaradi kršenja propisov o nedeljskem počitku po §-u 133. *lit a*) obrtnega reda obsojen na globo 10 gld, event. v zapor za 48 ur.

Dotične kazenske rozsodbe N. ni izpodbijal, pač pa je pri c. kr. deželni vladi v L. vložil prošnjo za izpregledanje globe, katero prošnjo je to oblastvo z razpisom z dne 10. julija 1895, št. 8621 odklonilo.

Proti temu razpisu je vložil N. rekurz na c. kr. ministerstvo za notranje stvari. Le-to ministerstvo je dogovorno s c. kr. trgovinskim ministerstvom z razpisom z dne 4. decembra 1894, št. 26050 rekurz kot nedopusten zavrnilo iz teh-le razlogov:

N. je pri c. kr. deželni vladi prosil edino le za izpregledanje kazni. Prošnja njegova je bila odklonjena. Proti odklonitvi take prošnje se ne sme dopustiti rekurz, kakor tudi ni dopusten v rednem instančnem postopanju proti ne izpodbijani in torej pravokrepni kazenski rozsodbi I. instancije.

— k.

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu ima v br. 2. za mesec februarj t. l. sledečo vsebino: Uredjenje seljačkoga posjeda i regulacija zadrružnih odnošaja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji te bivšoj vojnoj krajini s obzirom na hrvatsko-ugarsko pravo i urbar Marije Terezije. Napisao Josip Koholać. Nastavak. — Tečaj postupka po vojničkom kaznenom postupniku i misli o reformi istoga. Piše dr. Stjepan Posilović. Nastavak. — Samovlastna pomoć. Dr. Križ. — Pravosudje. A. Gradjansko. B. Kazнено. Iz upravne prakse. Rješitba kr. finacijalnoga upravnoga sudišta. — Poslovanje sudova v kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. Dr. Krunoslav Bobinac. — Svaštice. — Književne obznane. — Viestnik.

Gesetz vom 25. December 1895, R. G. Bl. Nr. 197, betreffend das Urheberrecht an Werken der Literatur, Kunst und Photographie sammt den das Verhältnis zu den Ländern der ungarischen Krone, zum deutschen Reiche und zu andern Staaten regelnden Vorschriften mit Materialien und Anmerkungen. Dr. Alf. R. v. Wretschko. — Na Dunaji. 1896. — Manz. — Cena 90 kr.

Zakonu samemu pridjal je izdajatelj izvrstne pojasnjujoče opombe. Te opombe stvarjajo izdajo novega zakona, kateri se peča z jako težavno pravno stvarino, najboljšim komentarjem novega zakona. V dodatku nahajamo izvršilni ukaz z dne 29. decembra 1895, št. 193. drž. zak. in poročili združene pravne in politične komisije gosposke zbornice ter odseka poslanske zbornice, konečno še alfabetični in kronologični register.

Gesetz betreffend das Urheberrecht an Werken der Literatur, Kunst und Photographie nebst Vollzugsverordnung und den internationalen Verträgen des Urheberrechtes. Dr. L. Geller. — Na Dunaji. 1896. — M. Perles.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. marca 1896.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: okrajni sodnik v Podkloštru Karol Nadamlenzky deželnosodnim svetnikom; okrajni sodnik v Šmariji Ludovik Perko svetovalstvenim tajnikom v Celji; pravni praktikant v Ljubljani Ivan Toporiš avskultantom za Kranjsko. — Umrl je dne 24. februarja t. l. dr. Josip Sajovic, odvetnik v Ljubljani.

— (Narodna enakopravnost v permanentnem odseku za premembo civilnopravnega reda.) Ker zakon o novem civilnopravnemu redu ne ureja vprašanja o jezikovni ravnopravnosti in take določbe tudi ni najti v vladnem načrtu sodne instrukcije, stavili so naš društveni načelnik in državni poslanec gospod dr. Andr. Ferjančič in tovariši permanentnemu odseku za premembo civilnopravnega reda predlog gledé zagotovitve jezikovne ravnopravnosti v civilnih pravnah. Ta predlog slove:

„V zmislu §-ov 6. in 10. zakona z dne 5. decembra 1894, št. 227. drž. zak. stavljam s potrebnim številom podpisov opremljeni predlog, naj se naslednja določba postavi na primerno mesto zakona o nameščenju, o notranji uredbi in o upravnem redu pri sodiščih (1631. priloga), kateri se je odkazal slavnemu odseku v posvetovanje.

§ . . . Stranke in njih zastopniki se morajo v svojih pisemenih vlogah ali ustnih naznanilih posluževati jednega deželnih jezikov in mora sodišče v tem jeziku pisati vse spise in rešitve in slednje izdajati.“

Predlogu je dodano naslednje vtemeljevanje, v katerem je stvar korenito pojasnjena:

Predloženi načrt ima namen popolniti nove civilnopravne zakone. V njih se pogrēša določba, kako naj postopajo sodišča gledé rabe jezika strank. Ta nedostek je tem občutljivejši, če se pomisli, da ima že občni sodni red v §-u 13. določbo o rabi jezika strank, ki je bila vodilo za sedanjorabo narodnih jezikov pri sodiščih. Ker se občni sodni red zameni z novim civilnopravnim redom, izgubi § 13. prvega veljavo, kader stopijo novi zakoni v veljavo. S tem se pa odtegne zakonita podlaga vsem naredbam, urejajočim jezikovno rabo pri sodiščih, ki so izšle v tem času.

Na podlagi dosedanjih jezikovnih določeb so se razvile določne razmere. Če v bodoče ne bi bilo nobene zakonite podlage za rabo jezika strank, bi sodniki ne vedeli, kako jim je v tem oziru ravnati. Tudi se je bati, da pride v nevarnost, kar se je dosedaj doseglo za narodne jezike.

Da je potreba vsprejeti jezikovne naredbe v civilnopravni red, se je izreklo že v prvi seji odsekov, ko se je razgovarjalo o vladni predlogi. Tedanji poročevalec dr. Baernreither je sam opozoril na te nedostatke. Vlada je obljubila, ne da bi bil odsek kaj vgovarjal, da se bodo potrebne jezikovne določbe vsprejele v uvedbeni zakon k civilnopravnemu redu. Ko ta zopet o tem ni imel nobene določbe in se je na to zopet opozorilo, se je zopet obljubilo, da prinese zaželjene določbe še ne predložena sodna instrukcija. Žal, da o tem molči tudi sedaj že predložena in odseku izročena sodna instrukcija. To mi daje povod, da stavljam predstoječi predlog in da prosim naj se vsprejme.

Iz teh razlogov razvidi se potreba, da se v zakon vsprejme jezikovna določba.

Ko je to dokazano in priznано, ostaja le še prašanje, kako naj se to zgodi. Pri sedanji določbi § a 13. obč. sod. reda ne more ostati. § 13. obč. sod. reda določa samo, kakega jezika se imajo posluževati stranke, tega pa ne, kakega jezika naj se poslužujejo sodišča. V tem oziru je določba potrebna že glede dosedanje rabe narodnih jezikov pri sodiščih. Določba v obsegu §-a 13. obč. sod. reda bi bila omejenje jezika strank v obsegu njih sedanje porabe, kar se pa ne more nameravati in dopustiti.

Za dotično določbo obsega pa jedino možni in jedino merodajni navod člen 19. državnih osnovnih zakonov z dne 21. decembra 1867, št. 142.

drž. zak. Ta določa obseg rabi v deželi navadnih jezikov in bi za duhom in besedilom člana 19. ostajajoča, kakor tudi dalje segajoča uredba o jeziku, ki se ima rabiti pri sodišču, bila v protislovji s tem državnim zakonom in bi ga preminjala.

Ker se stavljene predlog ujema z načelnimi določbami člana 19., se prosi, da se vsprejme.“

— (Civilnosodna hranila.) Statistična centralna komisija izdala je s sodelovanjem pravosodnega ministerstva poročilo o civilnosodnih hranilih tekom leta 1894. Iz tega poročila posnemamo sledeče podatke: Civilnosodna hranila znašala so koncem 1894. leta 643,049.876 glđ. Vsega skupaj je bilo 532.475 depozitnih mas, hranilnine plačalo se je v tem letu 318.497 gold. Depozitni oddelek avstrijsko-ogerske banke na Dunaji oskrboval je poleg tega vrednotnice v nominalu 11,786.427 gold. od 41 sodišč iz desetih kronovin in maso c. in kr. avstrijsko-ogerskega konzularnega sodišča v Aleksandriji v nominalu 45.000 gold. Hranil naloženo je bilo 262,328.445 gold. v hranilnicah, 245,451.253 gold. v javnih vrednotnicah, 128,068.609 gold. pa na privatna dolžna pisma; 6,383.830 gold. bilo je v gotovini, 738.076 gold. v dragocenostih, 52.300 gold. v srebrni, 25.724 glđ. pa v zlati kovini. Od navedenih civilnosodnih hranil odpadlo je: na Niže Avstrijsko 294,078.906 gold., na Češko 91,107.169 gold., Štajersko 63,663.509 gold., Zgornje Avstrijsko 41,458.820 glđ., Galicijo 39,072.999 glđ., Moravsko 26,884.967 gold., Primorsko 17,754.969 gold. Koroško 17,258.745 gold., Tirolsko 14,360.434 gold., Kranjsko 12,176.181 gold., Šlezijo 8,860.481 gold., Solnograško 8,515.091 glđ., Dalmacijo 3,380.485 gold., Bukovino 5,279.882 gold., in Predarlško 1,197.238 gold. Hranila privatnih zadolžnic zmanjšala so se za 8,341.215 gold. v primeri z letom 1893., nasprotno pa so narasle vloge v hranilnicah za 4,452,756 gold. in javne vrednotnice za 4,197.245 gold.

— (Naložba varovančevih novcev.) Vlada predložila je poslanski zbornici načrt zakona, po katerem se spremeni dolčba š-a 194. pat. z dne 9./8. 1854, št. 208. drž. zak., da se smejo novci varovancev nalagati v hranilnicah samo do zneska 500 gold. Ta znesek se po načrtu pomnoži na 1000 gold. Ob jednem določa načrt, da se novci varovancev smejo nalagati tudi pri c. kr. poštni hranilnici.

— (Zakon o obročnih opravilih.) Pravosodni odsek poslanske zbornice predlaga, naj se načrt zakona o obročnih opravilih sprejme nespremenjen v obliki, kakor ga je odobrila gosposka zbornica. Načrt gosposke zbornice razlikuje se od sklepa poslanske zbornice posebno v tem, da je gosposka zbornica iz zakona izključila vsa kazenska določila, s katerimi se je hotelo prestreči gospodarsko škodljiva obročna opravila.

Pregled pravosodstva.

681. Oče odgovarja za plačilo potrebne in primerne hrane, katero je druga oseba dajala njegovemu nedoletnemu sinu.

R. z dne 20. novembra 1895, št. 13576. J. Bl. št. 8 ex 1896.

682. S tem, da se je pridobilo samo rudarsko koncesijo, ni pridobila družba, oziroma opravičenec pravice, po §-u 340. obč. drž. zak. sodne prepovedi za stavbo, oziroma pravice, zahtevati primerno varnost.

O. z dne 19. decembra 1895, št. 14810. G. Z. št. 9 ex 1896.

683. Služnosti lasti se v zmislu §-a 523. obč. drž. zak. samo tedaj, ako se v resnici zahteva pravico, katera spada med pojme služnosti.

R. z dne 16. julija 1895, št. 8323. J. M. 1205.

684. Imejitelj cerkvene nadarbine in njegov dedič nimata pravice zahtevati od župljanov, opiraje se na določbo §-a 1042. obč. drž. zak., povračilo onih stroškov, kateri so narasli s tem, da so se na novo sezidala k župnišču spadajoča gospodarska poslopja (§ 3. zakona z dne 15. avgusta 1866, št. 28. drž. zak.).

R. z dne 26. oktobra 1894, št. 10372. J. B. št. 7 ex 1896.

685. Država odgovorna je za protizakonito postopanje uradnega sluge pri izvršilu na premičnine tudi tedaj, če oni, kateri zahteva povračilo, ni vložil očitvidno neuspešnega pravnega sredstva, da bi odstranil rušitev pravice in ni nadaljeval izvršila.

R. z dne 21. januarija 1896, št. 415. J. Bl. št. 9 ex 1896.

686. Po §-u 72. prist. zak. pristojna zastavna pravica zapuščinskih pristojbin drži se nerazdelno vseh posameznih zapuščinskih objektov z zakonito prednostjo. Pri razdelitvi izkupila za nepremičnino odkazati je kot prednostno tirjatev vso pristojbino, koja se je odmerila od zapuščine, ne gledé na razloček, ki se je pri odmeri naredil med premičninami in nepremičninami zapuščine.

O. z dne 25. septembra 1895, št. 10358. J. M. 1213. G. Z. št. 9 ex 1896.

687. Tožitelj, kateri je popolnoma zmagal, ne dobi včasih samo ne povrnjenih stroškov, ampak mora plačati tožencu, kateri je do cela podlegel, njegove pravdne stroške, ako namreč tožbe in torej tudi pravde sploh ni bilo potreba.

R. z dne 30. oktobra 1895, št. 10833. G. Z. št. 3 ex 1896.

688. Izjava druge od poznejšega kridatarja različne osebe, da bode odškodovala upnika, če bi trpel škodo pri eventuelnem konkurzu prvotnega dolžnika, katera se je dala, predno se je razglasil konkurz, veljavna je tudi, ako se je konkurz končal po prisilni poravnavi.

R. z dne 5. decembra 1895, št. 12373. J. Bl. št. 5 ex 1896.

689. Izvršilo potom rubežni na prepirno protitirjatev eksekutovo ni dopustno.

O. z dne 19. novembra 1895, št. 13583. G. Z. št. 6 ex 1896.

690. Posel, kateri je po razrušenji služabnega razmerja, predno je stalno zapustil gospodarjevo hišo, okradel gospodarja ali njegove domačine, zapade kazenskemu določilu §-a 176., II. odst. b) k. z.

R. z dne 12. oktobra 1895, št. 11254. G. Z. št. 4 ex 1895.

691. Na učinu goljufije ne premeni ničesar, da je zviijača obstajala v krivem zagotovilu prepovedane dajatve.

R. z dne 7. junija 1895, št. 4154. G. Z. št. 4 ex 1896.

692. Potegovanje za krivo pričevanje (§ 199., *lit. a*) k. z.) je kaznivo, ako je le abstraktna možnost, da se pri sodišči priča, ni pa treba pravne možnosti. Ne zahteva se, da bi pravna zadeva, gledé koje se naj pričuje, pri sodišči že tekla.

R. z dne 9. novembra 1895, št. 7932. J. M. 1226.

693. Gledé načina storitve sta učina, katera omenja § 491. k. z., jednaka; kaznivost onega, kateri drugega izpostavi javnemu zasmehu, se ne more omejiti na slučaj, da se učin izvrši po tiskanih delih, razširjanji sramotilnih pisem ali podobah.

R. z dne 1. oktobra 1895, št. 11758. G. Z. št. 3 ex 1896. J. M. 1198.

694. Kazensko določilo §-a 525. k. z. zadeva dogodke, kateri so se prigodili med osebami v družini, katere žive vkupno, ako se je pokazalo, da ne zadošča opravičena oblast domačega strahovanja. Prelom zakonske zvestobe, katera se ne kvalifikuje kot prešestvo (§ 502 k. z.) in ki se je prigodila za časa, ko je vkupno življenje nehalo se vsled sodnega razsodila, se ne more semkaj prištevati.

R. z dne 26. junija 1894, št. 7572. J. Bl. št. 4 ex 1896.

695. Ako se v naznanilu proti oblastvu natolcuje razun oblastva samega, tudi njegove člane, ne da bi se jih zaznamenovalo določneje kot take, gotovega nečastnega dejanja (čl. V. zak. z dne 17. decembra 1862, št. 8. ex 1863 drž. zak. in § 488. k. z.), ima vsak član pravico do zasebne obtožbe v tem oziru. Ako se posreči dokaz, omenjen v §-u 490. kaz. zak., gledé nekaterih članov, ne izključuje, da se obtoženec ne obsodi gledé drugih članov.

R. z dne 12. marca 1895, št. 2894. Z f V. št 6 ex 1896.

696. Višje deželno sodišče pri razsoji o vgovoru proti vnovič vloženi obtožnici ni vezano na pravno mnenje, po katerem je zavrnilo obtožnico po §-u 211. k. pr. r.

R. z dne 12. oktobra 1895, št. 6804. J. M. 1217.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško - slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

